

Finansdepartementet v/fagsjef Pål Sletten
Pb. 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 2. mai 2017

Innspill til referansegruppen for statistikklovutvalget

Viktigheten for det norske samfunnet av et kompetent og relevant statistikkbyrå kan etter Eiendom Norges syn ikke undervurderes.

Statistikkloven er derfor en viktig særlov for å sikre høy kvalitet i SSB sin virksomhet.

Eiendom Norges medlemmer er dataleverandør til SSB, og er i så måte opptatt av loverket som regulerer SSBs rett til å gjøre bruk av vår database.

Eiendom Norge sender med dette over vårt skriftlige innspill til referansegruppen for statistikklovutvalget.

Med vennlig hilsen
Eiendom Norge

Christian Vammervold Dreyer
Administrerende direktør

EIENDOM NORGE

Org.Nr. 984 756 925
Postboks 1107 Sentrum, 0104 Oslo
+47 22 42 15 75
post@eiendommorge.no
eiendommorge.no

Bakgrunn for datasamarbeidet

Eiendom Norge, som representerer norske eiendomsmeglingsforetak med bevilgning fra Finanstilsynet, har en lang historie med datautveksling med SSB.

Bransjen begynte allerede på midten av 1980-tallet å lage boligprisstatistikk med utgangspunkt i meglerforetakenes transaksjoner, og i ettertid har det vist seg at boligprisstatistikk var og er samfunnskritisk informasjon både for markedet og myndighetene.

I følge historiker og forfatter av *Finansdepartementets historie* (2011), Einar Lie, bidro den manglende informasjonen om hvordan boligmarkedet utviklet seg i seg i siste halvdel av 80-tallet og begynnelsen av 1990-tallet til at myndighetene fattet dårlige beslutninger som forsterket krisen i norsk økonomi fremfor å dempe den. Lie og flere med ham hevder at skattereformen av 1992 skulle kommet før dereguleringen av kreditt-markedet og omlegging fra en politisk satt rente til en styringsrente fastsatt av Norges Bank. At dereguleringen kom før skattereformen bidro til både å skape og å forsterke boblen som bygget seg opp i eiendomsmarkedet på 1980-tallet.

En av følgene av denne krisen var at SSB begynte å utarbeide en kvartalsvis boligprisindeks. SSBs boligprisindeks har nå utkommet siden 1993, og siden den gang har eiendomsmeglingsbransjen vært en viktig leverandør av transaksjonsdata til SSB. Opplysningsplikten etter statistikkloven gjorde først i 1990-årene at enkeltforetak delte transaksjonsopplysninger med byrået. Fra 2002 og med Finn.no sin dominerende posisjon som markeds plass for bolig i Norge har eiendomsmeglingsbransjen delt våre transaksjonsdata med SSB via Finn.no. Siden 2008 har Eiendom Norges database via finn.no vært hovedkilden for SSBs boligprisindeks.

Innspill til statistikklovutvalgets arbeid

Erfaringen som dataleverandør har gjort at Eiendom Norge har prinsipielle betraktninger knyttet til å være nettopp være dataleverandør underlagt opplysningsplikt av SSB.

Vi vil kommentere på punkt 8 og 11 i punktlisten som er angitt som statistikklovutvalget oppgaver i mandatet fastsatt av Finansdepartementet:

EIENDOM NORGE

Org.Nr. 984 756 925
Postboks 1107 Sentrum, 0104 Oslo
+47 22 42 15 75
post@eiendommnorge.no
eiendommnorge.no

8. Vurdere om SSB trenger ytterligere hjemmel for tilgang til store datastrømmer ("big data") fra offentlig og private aktører.

De senere årene har det vært mye oppmerksomhet om det som er blitt kalt "big data", og hvordan utnyttelse av ulike typer data fra både offentlige og private aktører kan forbedre offentlige og private tjenester. Slik store datasett er ikke en ensartet gruppe, men felles for mange store datasett eller databaser utarbeidet av private aktører er at de ofte vil ha vern etter åndsverksloven.

Åndsverksloven § 43 gir eiere av slike databaser enerett til utnyttelse av disse.

Databaser med vern etter åndsverksloven utgjør, særlig innenfor finansbransjen, men også innen forskningsverden, et ikke ubetydelig globalt marked. I takt med interessen og forståelse for verdien av ulike typer "big data" har dette også blitt et eget forretningsområde.

En for liberal hjemmel i statistikkloven for SSB til å utnytte private aktørers databaser til offentlig statistikk, og i andre omgang eventuelt undergrave deres tjenester, er prinsipielt betenkelig. Åndsverksloven er utledet av eiendomsretten, som i Norge har vern i grunnloven, samt internasjonalt lovverk som den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, EMK. Slik SSB i dag tolker statistikkloven, hvor de mener at opplysningsplikten gir byrået rett til å pålegge opplysningsplikt for enhver database til bruk i enhver oppgave SSB er pålagt å utføre, er etter Eiendom Norges syn både en for liberal tolkning av dagens lovverk og en for stor statlig inngripen i sivilsamfunnet. Hvor grenseoppgangen mellom statistikkloven og åndsverksloven i dag går er uavklart rettsstilstand, men Eiendom Norge mener SSB i dag tolker statistikkloven så vidt at de gir seg selv en ekspropriasjonsrett over databaser private aktører har utarbeidet. Denne lovforståelse er etter Eiendom Norges syn ikke i tråd med hvordan det norske samfunnet og rettsforståelsen har utviklet seg i etterkrigstiden med et økende vern av borgerne og næringsaktørers rettigheter og en begrensning av statens rett til å gripe inn i borgernes liv og eiendom. Dessuten var det nettopp et slikt vern mot statlig inngripen Eidsvoll-forsamlingen i 1814 hadde, da de førte inn retten til full erstatning ved ekspropriasjon i grunnlovens § 105.

Eiendom Norge mener det er vesentlig at den nye statistikkloven avklarer dette rettsområde og ikke gir SSB hjemmel til å ekspropriere enkeltpersoners og næringsaktørers åndsverks beskyttede databaser uten vederlag og samtykke. En utvidelse og klargjøring av statistikkloven i favør av SSB og staten vil vi advare mot, da det er i strid med hvordan samfunnet har utviklet seg, samt trolig også i strid med både grunnloven og EMK. På sikt tror vi også at en utvidet lov hjemmel i SSBs favør vil kunne bidra til å undergrave SSBs tillit i det norske samfunnet.

EIENDOM NORGE

Org.Nr. 984 756 925
Postboks 1107 Sentrum, 0104 Oslo
+47 22 42 15 75
post@eiendomnorge.no
eiendomnorge.no

11. Vurdere prinsipper for oppdragsvirksomheten og prising av eksterne oppdrag bl.a til forskning.

Etter Eiendom Norges syn er det betenkelig at en offentlig aktør med åpenbare konkurransefortrinn fremfor private aktører skal ha en viss andel av sin virksomhet finansiert av eksterne oppdrag. En slik innretning skaper et skinnmarked innen offentlig sektor når kundene er offentlige, og er konkurransevridende hvis disse tjenestene kunne være levert av private aktører.

Det er derfor Eiendom Norges oppfatning at SSBs virksomhet i sin helhet bør finansieres over statsbudsjettet, og eksterne oppdrag basert på private åndsverks beskyttede datasett kun skal utføres til selvkost. Er det eksterne statlige oppdrag som kan utføres av private aktører er det vesentlig at SSB ikke gis enerett på slike oppdrag, men at slike oppdrag utlyses etter gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser. Det eksisterer i dag et oppfattende regelverk for offentlig anskaffelser, og SSB bør ikke gis lovhjemler som går på tvers av dette regelverket.

EIENDOM NORGE

Org.Nr. 984 756 925
Postboks 1107 Sentrum, 0104 Oslo
+47 22 42 15 75
post@eiendommnorge.no
eiendommnorge.no